

Маємо надію, що визначний майстер живопису Валентина Гаврилівна Виродова-Готье і надалі поповнить галерею поповниться новими хвилюючими образами.

Тетяна ГОНЧАРЕНКО

мистецтвознавець

ЛЕСЯ ДИЧКО
(До дня народження)

Потужним талантом і невичерпною наснагою обдаровано композиторку Лесю Дичко. Вона відчутно збагатила українську культуру самобутніми, неповторними музичними творами.

Становлення композиторки припало на 60-ті роки ХХ століття. Часта званої відлиги покликаною творчою зростає генерація блискучих поетів, публіцистів, акторів, живописців, яким судилося відіграти роль будителів суспільства. Літератори-шістдесятники були трохи старшими за гурту музикантів, до якої прилучилася Леся Дичко.

Дотодішньої видатної композиторсько-музикальної плеяди належали Леонід Грабовський, Борис Буйвський, Віталій Годзяцький, Ігор Блажков, Юрій Іщенко, Мирослав Скорик, Володимир Губа, Геннадій Ляшенко, Валентин Бібік, Євген Станкович, Іван Карабиць. Названих та інших по-різному

талановитих митців об'єднували відносна синхронність творчих дебютів, спільні вчителі, навчальні заклади, де вони формувались, аналогічний перебіг суспільних обставин, які впливали на їхнє становлення.

Юну Лесю Дичко вирізняв дуалізм захоплень: поряд з музикою не менш сильним був потяг до живопису, архітектури, народно-ужиткового мистецтва: писанкарства, різьблення, гончарства, орнаментів археологічних пам'яток і народної архітектури. Це значною мірою стало реалією асоціативних зв'язків із спорідненими мистецтвами, мальовничості і музичного письма, примату кольору, багатства звукової палітри. Власне саме імпресіоністичні штрихи уранній Фантазії закартинами російських художників, сюїті «Веснянки» вирізняють манеру симфонічного звукозапису Лесі Дичко.

Прем'єра героїко-драматичної кантати «Червона калина», написаної у 1969 році для мішаного хору, двох фортепіано, арфі і ударних інструментів, стала триумфом й означила початок нового модерного етапу української кантати, водночас започаткував шита кож технічне перенаснащення хорового виконавства, насамперед «Думки». Закріплення методу розспіву народних текстів Лесю Василівна здійснила у камерних кантатах «Пори року» (на основі обрядових пісень) та «Карпатській», створених в середині 70-х років.

1972 року Леся Дичко завершує створення симфонічного циклу для баса і сопрано з супроводом камерного оркестру за віршами Богдана Ігоря Антонича «Привітання життя». Оскільки імені поета тоді не можна було називати, в списку творів композиторки цей цикл значиться як анонімний.

Серед «екзотичних» текстів, обраних Лесею Дичко для «Хорового диптиха» і «П'яти прелюдій для жіночого хору», – вірші середньовічних японських поетів. Вони втілюють прагнення авторки розширити досягнення української музики орієнтальних культурних обривів.

До певної міри ці інтереси відбилися в ораторії «Індія-Лакшмі» на вірші Р. Тагора для хору, соло і оркестру (1984).

Цілком окремо постає у творчому доробку Лесі Дичко балетна музика. Перший опус належав ще до студентських часів – одноактний балет «Метаморфози» з колізією Художник і Час. Його не пощастило поставити. Другий – балет «Досвітні вогні» (1966) за віршами Лесі Українки – був поставлений в один вечір з одноактним балетом М. Скорика «Каменярі» за І. Франком (1967). На жаль, не побачив світла рампи третій балет, присвячений Катерині Білокур, підназвою «Натхнення» (1984). Музичний матеріал першого і третього балетів став основою симфонічних творів композиторки.

Серію творів написала Л. Дичко для дитячих хорових колективів. Це багаточастинні твори «Сонячне коло», «Здрастуй, новий добрий день», «Весна», «Слава робочим професіям», де розмаїта образність втілена сучасними прийомами музичної виражальності.

Л. Дичко завжди виявляла неабияку наполегливість щодо поширення стильових обрїїв національному хоровому виконавстві. Її підтримують колеги-новатори М. Скорик, В. Губаренко, Є. Станкович, Ю. Іщенко, І. Карабиць. А завдяки пошуковим методикам блискучих хормейстерів П. Муравського, В. Іконника, М. Кречка, Е. Виноградової, Є. Савчука українська музика пододала відставання і досягнула найвищого рейтингу світі, що засвідчують найпрестижніші конкурси Європи, Америки, Азії.

Початок 80-х років означений новими стильовими пошуками Лесі Дичко, зокрема зверненням до давніх пластів національної культури. До 1500-річчя Києва вона написала ораторію «І нарекоша ім'я Київ» – монументальну композицію для солістів, хору, органа і камерного оркестру. Вільною інтерпретацією давніх ритуальних наспівів і сакральної православної монодії в динамічному авторському контексті рельєфного і багатопланового симфонічного розвитку створено потужний образ давньої епохи. За цю ораторію і твори «У Києві зорі» та «Індія-Лакшмі» авторка удостоєна Державної премії України ім. Тараса Шевченка 1989 року.

До 100-річчя від дня народження Кирила Стеценка (1982) Леся Дичко вирішила повернути нашій культурі чи не найкращий його духовний твір – Панахиду, присвячену пам'яті М. Лисенка. Як відомо, тоді про будь-що пов'язане з церквою не можна було ані писати, ані мріяти про виконання. Навіть твори класика Д. Бортнянського виконувались лише з оптимістичними радянськими текстами.

Тож, зберігши яскравий музичний тематизм, гармонію, динамізувавши виклад, Л. Дичко переформувала відправу тричастинний концерт, поєднаний з прекрасним глибоким філософським словом поета Дмитра Павличка. Це відкрило музиці К. Стеценка нову перспективу концертного функціонування та вжитку на громадянських відправах.

Праця над духовним концертом К. Стеценка відіграла для Лесі Василівни роль благодатного імпульсу до початку творення власних літургічних творів. Написана нею наприкінці 80-х років Перша Літургія св. Івана Золотоустого після експериментального випробування стала великою творчою перемогою.

Дедалі інтенсивніше. Леся Дичко зацікавлює тема художнього паралелізму архітектурно-живописної сфери і музичних форм.

У 1999–2000-ні роки композиторка створює монументальні хорові концерти «Французькі фрески», «Іспанські фрески» та «Швейцарські фрески». З цими творами українська музика вийшла на новий рівень діалогу зі світовим мистецтвом в осмисленні «вічних тем» західноєвропейської культури.

Останнім часом Леся Василівна приділяє більше уваги симфонічній музиці. Нею створені Сюїта № 1, Сюїта № 2 з балету «Катерина Білокур», Диптих та «Іспанські враження» для великого симфонічного оркестру, оркестровані для камерного оркестру «Замки Луари»; із хорових творів – «Святкова феєрія».

Нами заторкнута лише невелика частка створеного композиторкою Лесею Дичко. А поза цією часткою, подібно до підводної частини айсберга, вимальовується незрівнянно більший

масив творів, які ще не звучали – зрізних, здебільшого незалежних від автора, причин. Але й озвучених композицій Лесі Дичковистачило, аби її м'яувійшло до кола найяскравіших митців сучасності та гідно репрезентувало українську музичну культуру в світовому контексті.

Лю ПАРХОМЕНКО
доктор мистецтвознавства

НЕЛЛІ КОРНІЄНКО
(До дня народження)

Якщо правда, що доля людини визначається її покликанням, то покликання постійно прагнути до майбутнього визначив для Неллі Корнієнко її долю: прокласти у чорній невіді стежки, які згодом перетворяться на широкі магістрали науки. Життя їй дало для цього все, насамперед відвагу, так необхідну тому, хто йде у незвідане без страхування надійних і усталених наукових переконань, широкої теплої спільноти одна ко думців. Завдяки цій відвазі існує й Національний центр театрального мистецтва ім. Леся Курбаса, який вона очолює з часу заснування упродовж 15 років і де повною мірою виявилися її щедрі людські якості, найголовнішими серед яких є шляхетна довіра до особистості, повага до тієї внутрішньої свободи, що є джерелом і наукового, і творчого розвитку. Науковцям важко знайти щирішого, щедрішого, доброзичливішого порадника, ніж Неллі Миколаївна, але нема і жорсткішого та вимогливішого до результатів роботи критика...

Нині Корнієнко Неллі Миколаївна, академік Академії мистецтв України, доктор мистецтвознавства, може покласти у свій науковий доробок, насамперед, розвиток фундаментальної теорії гуманітарній сфері, зокрема у мистецтвознавстві та соціології художньої культури (дисертація на здобуття наукового ступеня доктора мистецтвознавства «Театр як діагностична модель суспільства. Деякі універсальні механізми самоорганізації художньої культури»). Її остання книга «Запрошення до Хаосу» є першою й поки що унікальною спробою як у вітчизняній, так і у світовій гуманітаристиці, розглянути феномен театрального мистецтва в парадигмах постнеокласици, базуючись, зокрема, на ідеях синергетичної методології.

Та провідною темою її наукової діяльності завжди було дослідження теоретичного і творчого спадку видатного українського режисера Леся Курбаса. Її кандидатська дисертація «Режисерське мистецтво Леся Курбаса», захищена ще 1971 року, і сьогодні залишається єдиним у світі монографічним дослідженням художньої діяльності великого реформатора сцени. У процесі роботи над дисертацією вона вперше (після репресій Куліша і Курбаса) підготувала до видання п'єси «Народний Малахій» і «Вічний бунт», а також статтю про сценічну історію п'єси Куліша, ввела у мистецтвознавчий контекст – за офіційної заборони – ім'я Йосипа Гріняка. На базі її дисертації про Курбаса його ім'я було введено до курсу в Державному інституті театрального мистецтва (Москва) та в Латвії, а пізніше – ще в декількох країнах Європи. Доповіді і лекції про видатного українського режисера Н. Корнієнко читала в Канаді (Торонто), США (Нью-Йоркський університет та Гарвард), в Мюнхені, Єрусалимі, Латвії, Франції та ін.

Не проходить повз її увагу й живий театральний процес, який, як вона доводить у книзі «Український театр у переддень третього тисячоліття. Пошук», може стати ще більш захо-